

OLIV TA`LIM TIZIMIDA TALABALAR BILIMINI BAHOLASH

Og'abek Qahramonov Izzat o'g'li
Osiyo Xalqaro Universiteti magistri
+998914420277

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalari talabalar bilimini nazorat qilish, baholash tizimidagi islohotlar va ta'lim sifati va samaradorligini oshirish yo'lida xorijiy ilg'or tajribalarni o'rganish, xalqaro standartlar talablarining joriy etilishi va amaliyotga tadbiiq qilish haqida fikr-mulohazalar bayon etish bilan birgalikda baholash tizimi haqida hsm bayon etilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, oliy ta'lim, baholash, ta'lim-tarbiya, ta'lim sifati, samaradorligi, baholashshkalasi, qiziqish xususiyati.

Abstract: This article discusses the reform of the assessment system of higher education institutions and the study of foreign best practices in improving the quality and efficiency of education, the introduction and implementation of international standards along with the description, the evaluation system is also described.

Keywords: education system, higher education, assessment, education, quality of education, efficiency, assessment scale, feature of interest.

Baholash ta'limning barcha darajalarida o'qitish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Hech shubha yo'qki, har qanday baholash tizimi talabalar nimani o'rganayotganini va buni qanday amalga oshirayotganini aniqlaydi. Shuning uchun, baholash biz qanday dars berayotganimizni, qanday o'qitish usullaridan foydalanayotganimizni va o'qitish metodologiyasiga qanday yangiliklarni kiritganimizni belgilaydi. Ammo baholash nafaqat baholar va imtihonlar haqida. Bu, shuningdek, talabalar va ularning ta'lim sifati yaxshiroq bilish va bu bilimlardan ularning manfaati uchun foydalanish haqida. Baholash, shubhasiz o'qitish jarayonining asosiy «harakatlantiruvchi kuchlaridan» biridir. Shuning uchun fakultet nafaqat hozirgi vaqtda qo'llanilayotgan turli xil baholash shakllarining texnik jihatlari, balki ularning afzalliklari va kamchiliklari bilan ham tanish bo'lishi muhimdir. Davlatimiz rahbarining «Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi qaroriga muvofiq, talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi yangi nizom ishlab chiqiladi. Mazkur hujjatda Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tasarrufida oliy ta'lim muassasalari mavjud vazirlik va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi nizomni ishlab chiqish va belgilangan tartibda tasdiqlashi lozimligi belgilangan. Bunda asosiy

e'tibor baholash tizimi va mezonlarini uzluksiz ta'lim tizimining bosqichlariga muvofiqlashtirish, ta'lim yo'nalishlarining o'ziga xos jihatlarini inobatga olgan holda talabalar bilimni baholashning zamonaviy, shaffof va adolatli (avtomatlashtirilgan, portfolio, test sinovlari, ijodiy ish, antiplagiat va h.k.) usullarini, shu jumladan, muayyan fandan dars bergan pedagogning yakuniy nazorat jarayonlaridagi ishtirokini istisno etadigan tizimni joriy etish hamda semestr yakuni bo'yicha akademik qarzdor talabaning qayta topshirishi mumkin bo'lgan fanlar sonini belgilashga va ularni topshirish muddatini o'zgartirishga qaratiladi. Talabalar bilimni baholash borasida olib borilayotgan islohotlar natijasida amalga oshirilgan baholash mezoni haqida to'xtalib, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsusta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018- son buyrug'idabaholash tizimini haqida tavsiyalar ishlab chiqildi. Undabaholik va ballik tizimda baholash tizimlar haqida aniq tavsiyalar berilgan. Shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi nizomdat talabalar bilimni nazorat qilish oraliq va yakuniy nazorat turlarini o'tkazish orqali amalga oshirish, oraliq nazorat semestr davomida ishchi fan dasturining tegishli bo'limi tugagandan keyin talabaning bilim va amaliy ko'nikmalarini baholash maqsadida o'quv mashg'ulotlari davomida o'tkazish, oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2-martagacha o'tkazilish, oraliq nazorat turini o'tkazish shakli va muddati fanning xususiyati va fanga ajratilgan soatlardan kelib chiqib tegishli kafedra tomonidan belgilanishi, oraliq nazorat turining topshiriqlari tegishli kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ishlab chiqiladi va mazkur kafedra mudiri tomonidan tasdiqlanishi, semestr davomida haftasiga 2 akademik soatdan (tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida 4 akademik soatdan) kam bo'lgan fanlar bo'yicha oraliq nazorat turi o'tkazilmasligi, talabaning amaliy, seminar, laboratoriya mashg'ulotlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishi, shuningdek uning ushbu mashg'ulotlardagi faolligi fan o'qituvchisi tomonidan baholab borilishi, talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinishi, yakuniy nazorat turi semestr yakunida (tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida fan yakunida) tegishli fan bo'yicha talabaning nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini o'zlashtirish darajasini aniqlash maqsadida o'tkazish, yakuniy nazorat turini o'tkazish shakli tegishli fan bo'yicha kafedra tomonidan belgilanishi, yakuniy nazorat turi oliy ta'lim muassasasining tegishli fakultet dekani yoki o'quvushubiy bo'lim tomonidan ishlab chiqiladigan hamda o'quv ishlari bo'yicha prorektor tomonidan tasdiqlanadigan Yakuniy nazorat turlarini o'tkazish jadvaliga muvofiq o'tkazilishi, tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida oraliq va yakuniy nazorat turlari obyektiv tizimlashtirilgan klinik sinov yoki obyektiv tizimlashtirilgan imtihon shakllarida o'tkazilishi haqida ham tegishli ko'rsatmalar berilgan. Talabalarning bilimni baholashda 5 ba'ho mustaqil xulosa va qaror qabul qila oladigan, ijodiy fikrlay

oladigan, mustaqil mushohada yurita oladigan, olgan bilimni amalda qo‘llay oladigan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunsa, bilsa, ifodalay olsa, aytib bera hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda qo‘yilishi, shuningdek, talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — 4 (yaxshi) baho qo‘yilishi, talaba olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — 3 (qoniqarli) baho qo‘yilishi, talaba fan dasturini o‘zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — 2 (qoniqarsiz) baho bilan baholanishi haqida mezonlar ishlab chiqilgan. Xulosa qilib aytganda, mamlakatimiz ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar talabalar bilimni nazorat qilish semestr davomida ishchi fan dasturining tegishli bo‘limi tugagandan keyin talabaning bilim va amaliy ko‘nikmalarini baholash maqsadida olib borilgan islohotlardan baholash tizimida xolisona yondashish lozimigini ko‘rsatadi.

ADABIYOTLAR

1. Sadler, D Royce. (2010). Assessment in Higher Education. 10.1016/ B978-0-08-044894-7.00336-5.
2. Baume, D. (2001), “A briefing on assessment of portfolios Learning and Teaching Support Network, York”.
3. Nulty, D. D. (2009) “GIHE Good Practice Guide: Peer and Self Assessment – strategies for academic staff”.
4. Сейтназаров К.К., Калимбетов К.И. Информатика фанини ўқитишда самарали методларни танлаб олишда қарорлар қабул қилиш тизими // «Cluster of pedagogical education»: Building 2A, Istikbol Street, Chirchik, Tashkent region, Uzbekistan chirchikcluster@gmail.com Problems and Solutions JUNE 25-26, 2022 Б. 755-759.
5. R.S. Patel (2012), “Formative assessment: concept and understanding” Vol No,1 ISSN 2277-7733